

**Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen**

Samy Abu Eid  
Telefon 0155-383 44  
Samy.abueid@oxelosund.se

Kommunstyrelseförvaltningen

## Utlåtande

### Vindkraft – tillägg till översiktsplanen 2010 för Oxelösunds kommun, Södermanlands län

#### Planförfarandet

Vindkraft – tillägg till översiktsplanen 2010 för Oxelösunds kommun har varit på utställning under tiden 8 oktober till 10 december 2012.

Planen har tidigare varit översänd för samråd enligt 4 kap 3 § i plan- och bygglagen . Samråd pågick mellan den 27 februari och 27 april 2012. De inkomna yttrandena under samrådet finns redovisade i en samrådsredogörelse.

Handlingarna har funnits uppsatta på biblioteket Koordinaten, samt kommunhusets entré samt funnits att tillgå på kommunens hemsida Under både samråd och utställning

Annonsering om samråd skedde den 27 februari 2012 i Södermanlands Nyheter. Annonsering om utställning skedde den 6 oktober 2012 i Södermanlands Nyheter

Ett öppet samrådsmöte hölls den 13 mars 2012 i Eventsalen på biblioteket Koordinaten. Detta annonserades i Södermanlands Nyheter den 27 februari 2012.

Utställningsyttranden har sammanfattats och besvarats genom kommentarer till vart och ett av yttrandena. I slutet av utlåtande finns en sammanställning av de ändringar som gjorts i planbeskrivningen.

#### Samrådsinstanser

Underrättelse om utlåtande har sänts till: se bilaga 1

## Sammanfattning

Sammanlagt har åtta stycken yttranden inkommit. Yttrandena har handlat om kompletteringar och förtydliganden av riksintressen, vilket vi har tillgodosett. Ett yttrande önskar krav på storleksbegränsning av vindkraftsverken, vilket vi ej tillgodosett. Samt ett yttrande om att vindkraft även bör tillåtas i den inre skärgården och på land, vilket vi inte heller tillgodosett.

## Utställningsyttranden

### 1. Sommarstugeföreningen Femöre 1:1

Sommarstugeföreningen Femöre 1:1 noterar med tillfredsställelse att det inre området i alternativ 1 stryks ur förslaget. Däremot är våra synpunkter på alternativ 2 inte tillgodosedda.

Föreningen har begärt att planen ska innehålla en skrivning om att storleken på vindkraften begränsas. Kommunens kommentar till föreningens yttrande är att "krav på begränsningar av utformningen inte bör regleras i Översiktsplanen. Med tanke på den snabba tekniska utvecklingen bör inte översiktsplanen detaljstyra verkens teknik och utformning. Frågor om verkens höjd och teknisk utformning diskuteras vid en eventuell tillståndsbedömning, då mer konkreta planer finns. *Synpunkter noterade men ej tillgodosedda*".

Föreningen vidhåller yrkandet på storleksbegränsningar. Storleken har inget med teknik och utformning att göra men är avgörande för om verken blir dominerande eller inte. I utställningshandlingen (sid 20) står: "vindbruk med tornhöjden 60 meter bedöms inte att från detta avstånd (15 km) dominera landskapsbilden, även om de fortfarande syns". Detta är grovt missledande, då tillståndsbegäran säkert kommer att avse betydligt större kraftverk än så, kanske med tornhöjd över 200 meter och totalhöjd 300 meter. Kraftverk av den storleken skulle definitivt komma att dominera "utblickarna mot horisonten från t.ex. Femörehuvud".

Det sägs i utställningshandlingen (sid 7) att "Kommunen kan i översiktsplanen dessutom föreskriva restriktioner eller andra vägledande rekommendationer". Det är alltså möjligt, tvärt emot vad som sägs i kommentaren ovan, att i översiktsplanen föreskriva att i samband med tillståndsprövning hänsyn ska tas till vindkraftverkens storlek. Detta är inte att "detaljstyra verkens teknik och utformning"! Men i framtida tillståndsprövningar är det risk att sådana här övergripande hänsyn inte tillgodoses i en kanske mer trångt byråkratisk process.

I direktiven för Skärgårdsplanen sägs att Oxelösund är en skärgårdskommun med kanske Sörmlands finaste skärgårdsområde. Öarna och havet är Oxelösunds största natur- och rekreationsområde. Enligt översiktsplanen ska den orörda skärgårdskaraktären och oexploaterade stränder och mark bevaras. I det perspektivet är det mycket viktigt att vindkraftparker inte tillåts dominera landskapet.

Sommarstugeföreningen Femöre 1:1 vidhåller att Översiktsplanen skall innehålla en formulering om att *"Storleken på vindkraftverken begränsas så att de inte dominerar landskapsbilden sett från viktiga utblickspunkter"*.

### **Kommentar**

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen anser fortfarande att detaljerade krav på utformningen av vindkraftsverk inte bör regleras i Översiktsplanen. Det är i regel inte syftet med översiktsplanering.

Det är korrekt att kommunen i översiktplaner kan ange vägledande rekommendationer. En översiktplan är alltså inte juridiskt bindande. Kommunen skulle därmed kunna ge rekommendationen att vindkraftsverken inte bör dominera landskapet. Detta skulle dock bli en synnerligen otydlig och verkningslös rekommendation då det inte går att bestämma vad som kan anses "dominera" landskapet. Detta skulle heller inte gå att kombinera med kommunens positiva inställning till vindkraft.

Det går inte att förespråka vindkraft och samtidigt säga att vindkraft inte får synas, det blir en motsägelse. Om vi vill ha vindkraft måste vi också tillåta att de syns. Hur mycket vindkraftverk kan tillåtas att synas från exempelvis Femörehuvud diskuteras lämpligen när ett konkret exploateringsförslag finns.

*Synpunkter noterade men ej tillgodosedda*

## **2. Oxelö Energi**

Bolaget anser att det är en brist i planerna att området i innerskärgården strukits samt att det yttre området begränsats. Genom dessa begränsningar minskar sannolikheten att en vindkraftspark någonsin kommer att kunna anläggas

Bolaget anser också att de förslagna landbaserade platserna mycket väl lämpade för betydligt större vindkraftverk än så kallade gårdsverk. Skyddsavståndet till bebyggelse eller annan verksamhet är, efter kontroll, tillräcklig för att tillåta betydligt större vindkraftverk än gårdsverk. Bolaget föreslår därför att den begränsningen tas bort från översiktsplanen.

### **Kommentar**

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen anser att den inre skärgården har höga natur- och friluftsvärden som riskerar att påtagligt skadas av en vindkraftsetablering. Även om vindkraft på land skulle kunna ligga utanför den lagstadgade buffertzonen på 400 meter gör kommunens begränsade yta att det med stor sannolikhet skulle påverka boendemiljöerna i Oxelösund negativt.

*Synpunkt noterad men ej tillgodosedd*

### 3. Trafikverket

Trafikverket har i samrådsskedet lämnat ett yttrande över vindkraftstillägget. Av samrådsyttrandet framgår vad som ska beaktas beträffande trafikslagets anläggningar i samband med planering och byggande av vindkraftsverk. Vi anser att dessa uppgifter med fördel hade kunnat lyftas i planen, då de utgör viktiga förutsättningar i samband med planering kring ny vindkraftsutbyggnad. Vi förutsätter att kommunen inför kommande vindkraftsärenden informerar berörda parter om dessa förutsättningar liksom att det i sammanhanget är viktigt att trafikverket kontaktas i ett tidigt skede.

#### Kommentar

När eventuell tillståndsprovning blir aktuell kommer handlingarna remiteras till trafikverket för granskning i ett tidigt skede.

*Synpunkter noterade och tillgodosedda*

### 4. Energimyndigheten

Planförslaget har ändrats så att ett utav de områden som pekats ut som lämpliga för vindbruk i planen har tagits bort. Det borttagna området är utpekats som riksintresse för vindbruk och även riksintresse för naturvård, friluftsliv och högexploaterad kust. Kommunen motiverar beslutet med att konflikterna med övriga intressen, främst friluftsliv och naturvård men även inverkan på landskapsbilden, är för stor för att vindbruk ska vara lämplig.

Energimyndighetens ståndpunkt är att vindbruk i stor utsträckning är förenligt med riksintresse för såväl naturvård som friluftsliv. Restriktioner bör därför inte generaliseras för sådana områden utan bör avgöras vid provning av en specifik etablering, där riksintresset kan prövas utifrån mer grundligt beslutsunderlag än vad som ingår vid en översiktsplanering.

Energimyndigheten bedömer att riksintresset för vindbruk inte har tillgodosetts i planförslaget på ett tillfredställande sätt. Men att kommunen tydligt har motiverat sina avvägningar.

Energimyndigheten vill i detta sammanhang än en gång betona vikten av riksdagens tydliga uttalande om utbyggnad av vindkraft ska främjas och ges högre prioritet än tidigare. Ökad elproduktion från vindbruk är ett nationellt intresse och vindbruket måste få synas i landskapet samtidigt som etableringar av vindkraft ska ske i balans med andra intressen.

Energimyndigheten anser att utställningshandlingen är välskriven och informativ. Vindbruksplanen behandlar de områden som bör krävas av en handling av detta slag, vilket grundläggande och av stor betydelse för en väl avvägd lokalisering av vindkraftsanläggningar.

Oxelösund kommun skriver i planen "för anläggningar utanför ett i översiktsplanen utlyst område för vindbruk krävs alltid bygglov och krav på detaljplan kan ställas i syfte att säkerställa allmänna och enskilda intressen. Kravet på detaljplan finns även kvar när vindkraftverk avses uppföras i områden där det finns en stor efterfrågan på mark för bebyggelse eller anläggningar". Energimyndigheten vill informera om att kravet på bygglov gäller för alla vindkraftverk som är högre än 20 meter över markytan, eller som monteras på tak eller placeras på ett avstånd från tomtgräns som är mindre än verkets höjd, eller har en rotordiameter över 3 meter (plan och byggförordningen 6 kap 1§). Dock krävs inte bygglov för vindkraftsverk som har tillstånd enligt miljöbalken. Kravet på detaljplan gäller efter lagförändringen 2009 endast i områden med stor efterfrågan på mark.

Sammantaget anser Energimyndigheten att utställningshandlingen i huvudsak är i linje med Regeringens och Energimyndighetens intentioner avseende planering för förnybar energi.

### **Kommentar**

På sida 7 står " Krav på bygglov har tagits bort om sökanden i stället söker prövning i enlighet med Miljöbalken. Dock krävs fortfarande bygganmälan. Det krävs varken bygglov eller tillstånd eller anmälan för vindkraftverk under 20 meter med rotordiameter under 3 meter. Gäller dock inte för montering på byggnad och om det finns avståndskrav. I övrigt krävs bygglov (6 kap. 1§ PBL) ". Vilket har samma innebörd som Energimyndighetens förtydligande.

*Synpunkter noterade och tillgodosedda*

## **5. Sjöfartsverket**

Sjöfartsverket har ansvar för tillgänglighet, framkomlighet och säkerhet i svenska farleder och farvatten. Sjöfartsverket arbetar dessutom för hög transportkvalitet, god miljö, regional utveckling och ett jämställt transportsystem. Sjöfartsverkets uppdrag ingår att bevaka sjöfartens transportleder och hamnterminaler inklusive dess anslutningar till landbaserad infrastruktur.

Sjöfartsverket har tidigare yttrat sig i ärendet i skrivelse till Trafikverket, Region ost, med kopia till Oxelosunds kommun, daterat 2012 04 23, och vidhåller vad då förts fram angående förslag till lämpliga områden för etablering av vindkraftverk samt dess eventuella påverkan på sjöfarten. Sjöfartsverket har tagit del av utställningshandlingar och framför följande synpunkter:

Sjöfartsverket konstaterar att redovisning av riksintresse för trafikslagets anläggningar för sjöfart inte framförts på ett tydligt och tillfredsställande sätt. 1 utställningshandling på sidan 10, kapitel 4.3 "Riksintressen", nämns

endast att: "Inom Oxelösunds kommun finns många utpekade riksintressen: Enligt 3:e kap MB: (...), kommunikationer: järnväg, motorväg, sjöfart." På en översiktskarta på sidan 11, som tillhör samma punkt i utställningshandling, redovisas farleder av riksintresse på bristfalligt och delvis felaktigt sätt med borttappad beskrivning av bilden. Översyn av allmänna och riksintresseklassade samt övriga farleder, som enligt Sjöfartsverket bör redovisas i handlingarna under aktuella punkten, illustreras i bilaga 1 till yttrandet.

Sjöfartsverket konstaterar att redovisning av riksintresse för sjöfart saknas i kapitel 4.5 "Infrastruktur" på sidorna 14-15 och anser att detta kapitel bör kompletteras med ett avsnitt "Sjöfart" med dess bredare beskrivning. Underlagsmaterial för beskrivningen finns t.ex. i Sjöfartsverkets tidigare yttrande.

I tidigare yttrande har Sjöfartsverket framfört bland annat att: Beroende på utformning av parken och verkens slutliga placering kan utmärkning för sjöfarten behöva flyttas eller bytas mot annan utmärkning. Dessa åtgärder ska samrådaskommunikationer: järnväg, motorväg, sjöfart." På en översiktskarta på sidan 11, som tillhör samma punkt i utställningshandling, redovisas farleder av riksintresse på bristfalligt och delvis felaktigt sätt med borttappad beskrivning av bilden. Översyn av allmänna och riksintresseklassade samt övriga farleder, som enligt Sjöfartsverket bör redovisas i handlingarna under aktuella punkten, illustreras i bilaga 1 till yttrandet.

På sidan 4 i yttrandet sammanfattades att " Samråd måste tas med Sjöfartsverket när planerna bearbetas ytterligare och konkretiserats. (...) Sjöfartsverket önskar att, så snart förslag om verkens placering utformats, få tillfälle att lämna både generella och mer detaljerade synpunkter på planerade vindkraftverk. Den preliminära bedömningen är att planerna inte kommer att påverka framkomlighet eller säkerhet för sjöfarten negativt under förutsättning att synpunkterna beaktas samt att fortsatt samråd tas med berörda parter."

Påståendet att "Risken att etablering av vindbruk påverkar riksintresset för sjöfarten bedöms vara liten" (Utställningshandling, Kap. 6.2, "Avvägning till havs", s.20) anses vara en förenkling som kan diffusa bilden på hur sjöfarten kommer att påverkas av eventuella vindkraftsetableringar i föreslagna området.

I samrådsredogörelse, på sidan 12, har Sjöfartsverkets yttrande sammanfattats på sådant sätt att missledande uppfattning kan uppstå angående farled 4451. Sjöfartsverket förtydligar, att denna varken är riksintresseklassad eller allmän farled. Farleden klassas i klass 3 med trafik av handelsfartyg och intressent bl.a. Oxelosunds hamn. Därför yttrade Sjöfartsverket tidigare att "även Oxelosunds hamn involveras i samråd angående fartygstrafiken i farled 4451". Farlederna 406, 431, 441, 445, 4311 samt 31, 32, se bilaga 1, har ej redovisats trots att dessa är utpekade riksintressen samt i tidigare yttrande har Sjöfartsverket påpekat dess betydelse för sjötrafiken till bl.a. Oxelosund och Norrköping.

Sjöfartsverket konstaterar i övrigt att i det utställda förslaget till översiktsplanens tematiska tillägg att hänsyn har tagits till av Sjöfartsverket tidigare framförda synpunkter. Fortsättningsvis anses detta vara grund till framtida samråd när eventuella etableringsplaner konkretiserar.

## Kommentar

Sjöfarten och Oxelösund hamn är viktiga för Oxelösund. Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningens vilja är att tillgodose sjöfartens intressen i så stor utsträckning som möjligt. Bedömningen att det är liten risk att etablering av vindbruk påverkar riksintresset för sjöfarten baseras på att anpassningar efter sjöfartens behov bedöms vara möjliga.

Sjöfartsverket kommer att, så snart förslag om verkens placering utformats, ges tillfälle att lämna både generella och mer detaljerade synpunkter på planerade vindkraftverk.

Allmänna och övriga farleder redovisas inte under rubriken riksintressen, dels för att de inte sammanfaller med det utpekade området och dels för att de inte är riksintresseklassade.

Hur utförligt alla intressen ska redovisas är en svår avvägning. Vi har valt att redovisa de olika intressena kortfattat, utan detaljerad information. Risken är annars att en detaljrik översiktsplan blir alltför omfattande.

Farlederna 406, 431, 441, 445, 4311 samt 31, 32, redovisas med karta på sida 11. Till bildtexten för denna karta tilläggs texten " farlederna 406, 431, 441, 445, 4311 samt 31, 32 är av riksintresse".

*Synpunkter noterade och tillgodosedda*

## 6. Länsstyrelsen i Södermanlands län

Av länsstyrelsens granskningsyttrande skall framgå om

1. förslaget inte tillgodoser riksintressen enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken,
2. förslaget kan medverka till att en miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs,
3. redovisning av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) inte är förenliga med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på lämpligt sätt, och
5. bebyggelsen blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa eller säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Kommunen har remitterat planförslaget till de statliga verk som berörs. Trafikverket och Sjöfartsverket har lämnat yttranden som ska beaktas i den vidare planeringen.

Riksintresset kust och skärgård enligt miljöbalken kap 4:4 redovisas ej i planhandlingarna under punkten 4.3 Riksintressen. Detta riksintresse omfattar hela Oxelösunds kommun.

Länsstyrelsen ställer sig bakom Oxelösunds kommuns ställningstagande när det gäller vindkraft till havs. Länsstyrelsen vill erinra om att kunskapsläget om utbredning av arter som berörs av artskyddsförordningen ständigt förändras. I samband med framtida tillståndsprövningar bör kunskapsläget aktualitetsbedömas och vid behov kan krav komma att ställas på nya inventeringar.

### **Kommentar**

Riksintresset kust och skärgård enligt miljöbalken kap 4:4 kommer att skrivas in i planhandlingarna under punkten 4.3 Riksintressen

*Synpunkter noterade och tillgodosedda*

### **7. Naturskyddsföreningen**

Naturskyddsföreningen delar de ståndpunkter som anges i planen. Föreningen har inget att erinra. De förändringar som har gjorts sedan samrådsversionen förefaller väl genomtänkta.

### **Kommentar**

*Synpunkter noterad*

### **8. Föreningen Sörmlands ornitologer (FSO) och Fågelföreningen Tärnan**

Vi delar kommunens bedömningar att de inre delarna av Oxelösunds skärgård har höga natur- och kulturvärden samt friluftsvärden och rekreativvärden som riskerar att påtagligt skadas av en storskalig vindkraftsetablering. Därför är en storskalig vindkraftsetablering inte lämplig i skärgårdens inre delar. Vi är dock tveksamma till kommunens bedömning att vindkraft är lämpligt i skärgårdens yttre delar på grund av att även där riskerar stora naturvärden i form av viktiga häcknings- ruggnings- och övervintringsområden för många fåglar att påtagligt skadas av en storskalig vindkraftsetablering.

I rapporten "Fåglar och vindkraft i Nyköpings och Oxelösunds kommuner, FSO (2009)" som finns med i referenslistan, framgår att det finns viktiga häckningsområden för sillgrissla, tordmule och tobisgrissla, att det finns ett viktigt övervintringsområde för alfågel, att det finns ett viktigt ruggningsområde för ejder och gäss, som kan berörs av det yttre området. Det finns också ett viktigt flyttfågelstråk, vår och höst, som kan beröras av det yttre området.



Som tidigare påpekades i samband med yttrandet över "Naturvårdsplan för skärgården" är kunskapsläget vad gäller fåglar och dess miljö bristfälligt i skärgården. Det skulle därför vara ytterst värdefullt om en heltäckande fågelinventering i skärgården kunde komma till stånd innan beslut om någon form av vindkraftsetableringar tas för att ge tryggare förutsättningar för att långsiktigt skydda fåglarna och dess miljöer i skärgården.

### **Kommentar**

Miljö och samhällsbyggnadsförvaltningen håller med om att det skulle vara värdefullt om en heltäckande fågelinventering i skärgården kunde komma till stånd innan beslut om någon form av vindkraftsetableringar tas. Denna skulle då kunna utgöra en del av en tillståndsbedömning.

Eftersom kunskapsläget är bristfälligt vad gäller fåglar och dess miljö i skärgården. Att det är även bristfällig kunskap om hur fåglar påverkas av vindkraft. Just därför är det viktigt att inte avfärda möjligheterna till vindkraft i skärgårdens yttre del. Osäkerheten innebär att fågellivet kanske inte skadas påtagligt. Vidare undersökningar om detta bör som sagts tas fram vid en tillståndsbedömning, framför allt för fågel- och sälskyddsområdena.

*Synpunkter noterade*

## Föreslagna ändringar

### Ändringar i text

- Under rubriken 4.3 riksintresse på sida 10 tillkommer meningen ” Riksintresse för kust och skärgård enligt miljöbalken kap 4:4 omfattar hela Oxelösunds kommun”
- Till bildtexten för karta om transporter och sjöfart på sida 11 tilläggs texten ”farlederna 406, 431, 441, 445, 4311 samt 31, 32 är av riksintresse” Till.
- Under rubriken 4.5.2 Vägnät och sjöfart tillkommer meningen ”Det finns även allmänna farleder som inte är riksintresseklassade, men dock viktiga för sjöfarten. Ingen av dessa ligger inom området som föreslås för vindkraft.”

**Oxelösund, 2013-01-09**

**Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen**

Samy Abu Eid

Planarkitekt